

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Elektronikus szótár védelme gyűjteményes műként, illetve adatbázisként

Ügyszám: SZJSZT-12/10.

A Fővárosi Bíróság megkeresése

A Megkereső által feltett kérdések:

1. Megállapítható-e az, a felperes által kiadott, most a szakvéleményt megelőzően közvetlenül is csatolt, lemezre rögzített szótárányag vizsgálata során, hogy a szótár adatbázisa egyéni, eredeti jellegű alkotás szerkesztési elve, módja alapján?
2. Megállapítható-e az alperes által kiadott angol nyelvű, német nyelvű a PN és Uniós szótárányag tekintetében (az angol nyelvű és a német nyelvű az Uniós szótárányag része), hogy az ugyanolyan szerkesztési elv, módszer alapján összeállított adatbázis, mint a felperes adatbázisa?

A Fővárosi Bíróság a kirendelő végzésben a fenti kérdésekre való válaszadáson túl arra is felhívta a Szerzői Jogi Szakértő Testületet, hogy a 2010. május 12-én a bírósághoz érkezett felperesi előkészítő iratban felsorolt kérdésekre is terjedjen ki a vizsgálódás és a válaszadás. A felperes 2010. május 12-én a bírósághoz érkezett felperesi előkészítő irata többek között a következőket tartalmazza: „Kérjük a T. Szakértő Testületet, hogy vizsgálja ki a fenti szempontok alapján, hogy az alperes által most beadott CD valóban megegyezik-e a korábbival”, valamint „A Szerzői Jogi Szakértő Testület által megválaszolandó kérdések tekintetében a perbeli időszakra vonatkoztatva (1998-2000) kérjük a szakvéleményt és állásfoglalást.” A felperes fenti előkészítő irata e kéréseken túl a következő konkrét kérdéseket tartalmazza:

3. Nyilatkozzon a Szakértő Testület, hogy milyen feltételek mellett minősülhet egy szótár adatbázis gyűjteményes műnek?
4. A felperesi szótár minősülhet-e gyűjteményes műnek?
5. Az adatbázis egyéni eredeti jellegű elrendezése, az adatbázis struktúrája alapján a felperesi adatbázis gyűjteményes műnek minősül-e? Egyedi, eredeti jelleggel rendelkezik-e?
6. Mik ezek az eredeti, egyedi sajátosságok? Összeválogatása, elrendezése, szerkesztése, a keresés az adatbázisban egyedi, eredeti jellegű-e?
7. Megalapozzák-e az alábbiak és a per bizonyítékai a gyűjteményes műi minőséget?
8. Nyilatkozzon a Szakértő Testület, hogy a felperes adatbázisa tartalmában vagy szerkesztésében azonos-e vagy nagymértékben hasonló-e a SZTAKI szótár vagy a Freedict szótár adatbázisával különös figyelemmel a német esetében vagy eltér attól?
9. A felperesi adatbázisok és ezeknek a szótáraknak a vonatkozásában lehet-e közös adatbázisról vagy közös ősről beszélni vagy sem?

10. Nyilatkozzon a Szakértő Testület, hogy a felperes a saját szótárai adatbázisának elkészítése, tartalmának megszerzése, ellenőrzése, megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt-e?
11. Milyen anyagi, munka és idő ráfordítással készítette el, a felperes a saját szótárának adatbázisát és szótárát?
12. A tartalmi elemek megszerzése, gépelése, ellenőrzése, megjelenítése minőségileg és mennyiségileg mennyi ráfordítást igényelt?
13. Mennyi idő és munkaráfordítással végezhető ez el általában és a konkrét időszakban, esetben?
14. Megalapozzák-e az alábbiak és a per bizonyítékai a jelentős ráfordítást?

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

1. Az eljáró tanács előzetes megállapításai

Az eljáró tanács a bíróság, illetve a felperes által feltett konkrét kérdések megválaszolása előtt a részére átadott bizonyítékokkal, illetve peranyagokkal kapcsolatban szükségesnek tartja rögzíteni az alábbiakat.

A Fővárosi Bíróság a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek megküldte a tárgybani ügy teljes iratanyagát. A megküldött anyagban a következő CD-ROM lemezek voltak találhatóak:

1. „Beszélő szótár” „VTCD WS-007” megjelöléssel, amely az I. rendű és III. rendű felperes 2010. május 10-én kelt előkészítő iratának mellékletét képezte (angol-magyar, illetve magyar-angol szótár);
2. „Perfect szótár ANGOL” „MC&CD IMDM-001/1” megjelöléssel;
3. „Perfect szótár ANGOL” „MC&CD IMDM-001/B” megjelöléssel;
4. „Perfect szótár UNIÓ SZÓTÁR” „MC&CD IMDM-005/1” megjelöléssel;
5. „Perfect szótár UNIÓ SZÓTÁR” „MC&CD IMDM-05/B” megjelöléssel;
6. „Perfect szótár NÉMET” „MC&CD IMDM-002/1” megjelöléssel;
7. „Perfect szótár NÉMET” „MC&CD IMDM-002/B” megjelöléssel;

Az 2-7. számú CD-ROM lemezek az „I. Kft.” megjelölés szerepel. A papírtasakokon szereplő érkeztetőbélyegzők tanúsága szerint ezek a CD-ROM lemezek 2008. március 6-án érkeztek a Fővárosi Bírósághoz. E lemezek nyomán található azonosítószámok megegyeznek a lemezek hátoldalán, a gyártás során a lemez belső részén látható gyári azonosítóval (ún. IFPI számmal), egyetlen kivétellel: az 5. számú lemez esetében a lemez nyomán a „MC&CD IMDM-05/B” azonosító látható, míg a lemez hátoldalán a „MC&CD IMDM-005/B” azonosító olvasható.

Az eljáró tanács a fenti lemezek közül kizárólag az 1. számú és az 5. számú CD-ROM lemezen található programot tudta futtatni magáról a CD-ROM lemezről. Az összes többi lemez futtatása esetén a demo videó lejátszását követően egy újra és újra felugró hibüzenet jelent meg a számítógép képernyőjén, így a programok futtatása a CD-ROM lemezről nem volt folytatható. Ugyanakkor e lemezek (2., 3., 4., 6., 7. számú lemezek) tartalmának a CD-ROM lemezről a vizsgálati számítógép merevlemezére másolását követően a programok már futtathatók voltak.

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a megkeresés tárgyát képező kérdések megválaszolásához nem volt feltétlenül szükséges a felperesi és az alperesi programok – akár CD-ROM lemezekről,

akár a vizsgálati számítógép lemezéről történő – futtatása, ezért nem releváns az, hogy melyik program volt futtatható magáról a CD-ROM lemezről és melyiket lehetett csak úgy futtatni, hogy a CD-ROM lemez tartalmát előtte a számítógép merevlemezére kellett másolni. Az eljáró tanács szerint a megkeresés tárgyát képező kérdések megválaszolásához a felperesi és az alperesi CD-ROM lemezeken található szójegyzékek vizsgálata volt szükséges, amelyek vizsgálata kezelőprogramok futtatásától függetlenül is elvégezhető.

A szakértői vizsgálat részére átadott anyagok között nem volt fellelhető felperesi német-magyar, illetve magyar-német szótár CD-ROM lemez, így a szótárananyagok összehasonlítását igénylő vizsgálat kizárólag az angol-magyar, illetve magyar-angol szótárak szójegyzékeinek összehasonlítására terjedhetett ki. Az eljáró tanács a felperesi német-magyar, illetve magyar-német szótár hiányában nem tudta vizsgálni az alperesi 6. és 7. számú, német-magyar nyelvű szótárananyagot tartalmazó CD-ROM lemezeket. Nem vizsgálta továbbá a 4. és 5. számú CD-ROM lemezekon lévő angol-magyar, illetve magyar-angol szójegyzékektől eltérő nyelvű (francia és olasz) szójegyzékeket sem. A 4. és 5. számú kiadványoknak tehát csak az angol-magyar, illetve magyar-angol szójegyzékei képezték a vizsgálat tárgyát.

A felperesi 1. számú és az alperesi 2-7. számú CD-ROM lemezekon található, a szótárak adatbázisát tartalmazó fájlok kódoltak, így tartalmuk szöveggént (pl. szövegszerkesztőben futtatva) közvetlenül nem olvasható.

Az eljáró tanácsnak – a peranyagban a felek által feltárt információkra támaszkodva – az adatbázisok tartalmát sikerült olvasható formátumban kinyerni. Az olvasható szójegyzékek (minden CD-ROM lemez esetében külön angol-magyar és külön magyar-angol szójegyzék) jelen szakvéleményhez CD-ROM lemezen kerültek csatolásra, az eljáró tanács által összeállított formában. Az adatbázisok vizsgálatának, valamint az adatbázis elemeinek kinyerésének és összehasonlításának részletes leírása, módszertana, valamint a vizsgálat eredménye jelen szakvélemény mellékletét képezi. Az összehasonlítás eredményének főbb megállapításait a jelen szakvélemény 5.1 pontjában is összefoglaljuk.

Az eljáró tanács a rendelkezésre álló bizonyítékok, azaz a peranyagok és futtatható szótárak, valamint a szójegyzékek alapján megállapította, hogy az ügyben érintett szótárak általános jellegű szótárak, vagyis nem tematikus szótárak és nem szakszótárak.

A rendelkezésre bocsátott és futtatható szótárak egyike sem tartalmaz részletes, kiadással vagy szerzői jogokkal kapcsolatos információkat. Nem állnak rendelkezésre az ún. copyright információk, sem a szerkesztő(k) neve(i), sem kiadásjelzés, sem bibliográfia. Kivétel ez alól a felperesi 1. számú CD-ROM lemeze, amelyen az „ADAT” könyvtárban található egy „COPYRGHT.LOG” nevű fájl, amelynek tartalma a következő: „(c) ET AUDIOCOM Ltd. / (c) 1994-1997 All Rights Reserved”.

A szótárak szerkesztésének, illetve kiadásának időpontjaira vonatkozóan – az eljáró tanács rendelkezésére álló peranyagok alapján – a következők voltak megállapíthatók. K.D. III. rendű felperes 1997. január 24-én adott megbízási szerződést R.K., kolozsvári lakosú személynek, hogy rögzítse egy angol-magyar és magyar-német szótáradatbázis tartalmát. Az elkészült adatbázisok átadására 1997 novemberében került sor. Az I. rendű felperes 1997-ben adta ki a megküldött anyagban 1. számon szereplő angol, majd 1998-ban a megküldött anyagban nem szereplő német szótárát („Beszélő szótárak”). Az alperesi szótárak („Perfect” szótárak) kiadására 2000-ben került sor.

2. Az eljáró tanács által figyelembe vett jogszabályok

2.1. Releváns nemzetközi normák

Az eljáró tanács utalni kíván azokra a releváns nemzetközi normákra is, amelyek hatással voltak az azonos tárgyú magyar jogi szabályozásra. A Berni Uniós Egyezmény¹ (BUE) 2. cikk (5) bekezdése szerint irodalmi vagy művészeti műveknek az anyag kiválasztása vagy elrendezése folytán szellemi alkotásnak minősülő gyűjteményei, mint például enciklopédiák és antológiák, a gyűjtemény részét alkotó egyes művek szerzőit megillető jogok sérelme nélkül e jellegüknél fogva részesülnek védelemben. A Szellemi Tulajdon Világszervezete Szerzői Jogi Szerződésének² 5. cikke értelmében az adatoknak vagy egyéb alkotóelemeknek tartalmi elemek kiválasztása vagy elrendezése folytán szellemi alkotásnak minősülő gyűjteményei e jellegüknél fogva részesülnek védelemben. A védelem nem terjed ki magukra az összeállítás tartalmát képező adatokra vagy anyagokra, és nem csorbítja az összeállításba felvett egyes adatokon vagy anyagokon fennálló szerzői jogokat. A TRIPS Megállapodás³ 1. C) Melléklete 10. Cikkének 2. pontja értelmében védettek az adatállományok vagy más anyagok akár gép által olvasható, akár más formában, amelyek tartalmuk kiválasztása vagy elrendezése folytán szellemi alkotások. Ez a védelem, amely nem terjed ki magára az adatra vagy anyagra, nem csorbíthatja a magán az adaton vagy anyagon fennálló szerzői jogot.

2.2. Magyar jogszabályok

Az eljáró tanács utal arra, hogy a szótárak szerkesztésének, illetve első kiadásainak időpontjaira tekintettel jelen szakvélemény elkészítésére a jelenleg hatályos, a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: „új Szjt.”), valamint a korábban hatályos, a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény (a továbbiakban: „régis Szjt.”), továbbá a régis Szjt. végrehajtására kiadott 9/1969. (XII. 29.) MM rendelet (a továbbiakban: „Vhr.”) rendelkezéseinek figyelembe vételével került sor.

A régis Szjt.-nek a 1997. január 1. és 1997. június 30. napja között és 1997. július 1. és 1999. augusztus 31. napja között hatályban volt rendelkezései között – a jelen ügy szempontjából releváns rendelkezések vonatkozásában – nincs eltérés, ezért a továbbiakban a régis Szjt.-nek csak a későbbi, 1997. július 1. és 1999. augusztus 31. napja között hatályban volt rendelkezéseire történik utalás.

2.2.1. A gyűjteményes művekre vonatkozó szabályozás

A régis Szjt. 5. §-ának (3) bekezdése szerint gyűjteményes mű egészére a szerzői jog a szerkesztőt illeti; ez azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek önálló jogait. A Vhr. 3/B. §-a ezt azzal egészítette ki, hogy az Szjt. 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat alkalmazni kell a számítástechnikai eszközökkel működtetett adattárra is. A régis Szjt.-hez kapcsolódó bírói gyakorlat szerint a szerkesztési munka csak akkor élvez szerzői jogi védelmet, ha annak eredménye olyan összeállítás, amelyen az alkotó szellemi tevékenységéből fakadó eredetiség jegyei felismerhetők. Ugyanakkor a Vhr. 3/B. §-a nem hozott létre számítástechnikai eszközökkel működtetett adatbázisokra vonatkozó külön

¹ Kihirdette az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet

² Kihirdette a 2004. évi XLIX. törvény

³ Kihirdette 1998. évi IX. törvény

jogi oltalmat, csupán azt erősítette meg, hogy a gyűjteményes művekre vonatkozó jogi oltalom technológia-semleges.

Az új Szjt. 1999. szeptember 1. és 2001. december 31. napja között hatályos szövege a következőképpen rendelkezett a gyűjteményes művekről:

7. § (1) Szerzői jogi védelemben részesül a gyűjteményes mű, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű. A védelem a gyűjteményes művet megilleti akkor is, ha annak részei, összetevői nem részesülnek, illetve nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben.

(2) A gyűjteményes mű egészére a szerzői jog a szerkesztőt illeti, ez azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek önálló jogait.

(3) A gyűjteményes műnek minősülő – számítástechnikai eszközökkel vagy bármely más módon működtetett – *adattár* [kiemelés az eljáró tanácstól] védelme nem terjed ki a tartalmát képező adatokra és egyéb alkotóelemekre.

Az új Szjt. szövege egyértelművé teszi, hogy a gyűjteményt, ha a védelem feltétele fennáll, akkor is védi a szerzői jog, ha a gyűjtemény összetevői, részei nem alkalmasak semmilyen szerzői jogi védelemre. Az új Szjt. 1999. szeptember 1. és 2001. december 31. napja között hatályos szövege nem rendelkezett számítástechnikai eszközökkel működtetett adatbázisokra vonatkozó külön jogi oltalomról. A 7. § (3) bekezdése a régi Szjt.-hez kapcsolódó Vhr. 3/B. §-ához hasonlóan az *adattár* fogalmat tartalmazta. Az adattár a gyűjteményes művek egyik fajtájának volt tekinthető. A 7. § (3) bekezdése egyértelmű: ha egy adattár gyűjteményes műnek tekinthető, és mint ilyen szerzői jogi oltalmat élvez, az adattár egyes összetevői, részei ettől még nem részesülnek szerzői jogi védelemben. Az adattárra vonatkozó további szabályokat az új. Szjt. 61-62. §-ai tartalmazták.

Az új Szjt. jelen ügy szempontjából releváns rendelkezései 2002. január 1. napjával módosultak. 2002. január 1. napjával az új Szjt. 7. §-a a következőre módosult:

7. § (1) Szerzői jogi védelemben részesül a gyűjtemény, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű (gyűjteményes mű). A védelem a gyűjteményes művet megilleti akkor is, ha annak részei, tartalmi elemei nem részesülnek, illetve nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben.

(2) A gyűjteményes mű egészére a szerzői jog a szerkesztőt illeti, ez azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek és szomszédos jogi teljesítmények jogosultjainak önálló jogait.

(3) A gyűjteményes mű szerzői jogi védelme nem terjed ki a gyűjteményes mű tartalmi elemeire.

A módosítás egyértelművé tette, hogy kizárólag azok a gyűjtemények élveznek szerzői jogi oltalmat, amelyek összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű. Szétválasztásra kerül tehát gyűjtemény és a gyűjteményes mű fogalma, amely a régi Szjt.-ben nem volt egyértelmű. Egyértelművé lett az is, hogy szerzői jogi védelmet nem élvező elemekből felépülő gyűjtemény csak akkor élvez szerzői jogi védelmet, amennyiben az elemek elrendezése egyéni, eredeti jellegű.

2002. január 1. napját követően a 7. §-ból kikerült az adattár mint fogalom. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a számítástechnikai eszközökkel működtetett gyűjteményes művek ne részesülne védelemben. Az új Szjt. 1. § (2) bekezdésének p) pontja kifejezetten szerzői

jogi védelem alá tartozó alkotásnak tekinti a gyűjteményes műnek minősülő adatbázist. Az adatbázis fogalmát a 60/A. § (1) bekezdése a következőképpen határozza meg: „*adatbázis*: önálló művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteménye, amelynek tartalmi elemeihez – számítástechnikai eszközökkel vagy bármely más módon – egyedileg hozzá lehet férni.”

2.2.2. Az adatbázisokra vonatkozó szabályozás

Az adattár fogalom 7. §-ból való kikerülése arra vezethető vissza, hogy 2002. január 1. napjával került be az új Szjt-be az adatbázisok sui generis jogvédelmére vonatkozó szabályozás. Ezt a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról szóló 2001. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban „Módosító Törvény”) emelte be az új Szjt.-be.

Az adatbázisok sui generis jogvédelmének megteremtését a Magyar Köztársaság jogának az európai közösségi joghoz való közelítése indokolta. Az Európai Parlament és Tanács 96/9/EK. sz. irányelve (a továbbiakban „Adatbázis Irányelv”) az adatbázisok jogi védelméről részben a BUE, illetve a Genfi Szerzői Jogi Egyezmény fent említett rendelkezésein alapul, részben azonban azokon túllépve kiterjed a szerzői műként semmilyen szempontból (sem tartalmi és szerkesztésbeli, sem pusztán szerkesztésbeli szempontból) nem minősülő adatgyűjteményekre is, lehetővé téve az ilyen számítástechnikai eszközökkel vagy más módon egyedileg hozzáférhető, valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett adatgyűjtemények önálló jogi védelmét egyes jogosulatlan felhasználási cselekmények esetén. Az új Szjt. ennek megfelelően került kiegészítésre 2002. január 1. napjától a VII. Fejezet alatt a 60/A. §-szal, valamint módosultak a 61-62. §-ok, továbbá az új Szjt.-be bekerült a XI/A. Fejezet (84/A-84/E. §-ok). Az adatbázisokra vonatkozó magyar rendelkezések csaknem teljes mértékben megegyeznek az Adatbázis Irányelv rendelkezéseivel.

A sui generis adatbázis védelem – bár a szerzői jogi törvényben került elhelyezésre – nem szerzői jogi jellegű védelem. A sui generis jogi oltalomnak nem feltétele az, hogy az egyes tartalmi elemek összeválogatása egyéni, eredeti jellegű legyen (ami a gyűjteményes műként való védelem előfeltétele). A sui generis adatbázis oltalom bevezetésnek indoka az volt, hogy bizonyos adatbázisok létrehozatala jelentős emberi, technikai és pénzügyi ráfordítással járhat, és ezért indokolt az ilyen adatbázisok jogi oltalomban való részesítése.

A sui generis adatbázis védelem alapján jogi oltalomban részesülnek azok a valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett adatgyűjtemények is, amelyek nem vagy nem csak szerzői alkotásokat tartalmaznak, továbbá, amelyek az egyes adatelemek egyéni, eredeti jelleget nélkülöző kiválogatása, illetve elrendezése folytán sem minősülnek egyéni, eredeti szerzői alkotásnak. A sui generis adatbázis védelem fellépési lehetőséget nyújt az olyan engedély nélküli adatkimásolásokkal, illetve adat újra-hasznosítási cselekményekkel szemben is, amelyek következtében az adatbázis felépítése, szerkezete nem rekonstruálódik, tehát az esetleg fennálló egyéni eredeti felépítést, szerkezetet a felhasználó nem másolja le, nem veszi át.

A sui generis adatbázis védelem az adatbázis előállítóját illeti meg. Az adatbázis előállítójaként az új Szjt. azt a természetes személyt, jogi személyt vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságot határozza meg, aki vagy amely saját nevében és kockázatára kezdeményezte az adatbázis előállítását, gondoskodva az ehhez szükséges ráfordításokról.

A Módosító Törvény 13. §-a a következő szabályokat tartalmazta a sui generis adatbázis védelemre vonatkozó szabályok hatályba lépésével, valamint a korábban elkészített adatbázisokra vonatkozó szabályokkal kapcsolatban:

(1) E törvény 2002. január 1-jén lép hatályba; rendelkezéseit a hatálybalépését követően megkötött felhasználási szerződésekre kell alkalmazni.

(2) E törvénynek az adatbázis-előállítók védelmére vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni kell arra az adatbázisra is, amelyet e törvény hatálybalépése előtt, de 1982. december 31-ét követően készítettek el, feltéve, hogy a hatálybalépés napján az adatbázis megfelel az Sztj. – e törvény 8. §-ának (2) bekezdésével megállapított – XI/A. fejezetében szabályozott védelem feltételeinek.

(3) A (2) bekezdésben szabályozott adatbázis előállítójának jogai e törvény hatálybalépésétől kezdődően részesülnek védelemben, de csak 1998. január 1-jétől számított tizenöt évig.

(4) A (2) bekezdésben szabályozott adatbázisnak a törvény hatálybalépése előtt megkezdett felhasználása – kimásolása, illetve újrahasznosítása – a hatálybalépést követő egy évig folytatható, de csak a hatálybalépéskor meglévő mértékben. A gazdasági tevékenység körében folytatott ilyen felhasználás jogát csak a jogosult gazdálkodó szervezettel vagy annak – a felhasználást folytató szervezeti egységével együtt lehet átruházni.

A sui generis adatbázis védelem tartalmát az új Sztj. 84/A. §-a a következőképpen határozza meg:

„(1) Ha a törvény eltérően nem rendelkezik, az adatbázis (60/A. §) előállítójának hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy az adatbázis tartalmának egészét vagy jelentős részét

a) *másolat készítése útján [18. § (1) bek. b) pont] többszörözzék (a továbbiakban: kimásolás);*

b) *a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék az adatbázis példányainak terjesztésével vagy – a 26. § (8) bekezdésében szabályozott módon – a nyilvánossághoz való közvetítéssel (a továbbiakban: újrahasznosítás).*

(2) *Az (1) bekezdés b) pontjában említett terjesztésen a terjesztés következő eseteit kell érteni: adásvétellel vagy a tulajdonjog más módon történő átruházásával való forgalomba hozatal, az országba forgalomba hozatali céllal történő behozatal és bérbeadás. A 23. § (5) bekezdését [jogkimerülés] megfelelően alkalmazni kell az adatbázis előállítójának jogaira is.*

(3) *Az adatbázis előállítójának hozzájárulása nélkül ismételt és rendszeresen nem másolható ki, illetve nem hasznosítható újra az adatbázis tartalmának jelentéktelen része sem, ha ez sérelmes az adatbázis rendes felhasználására, vagy indokolatlanul károsítja az adatbázis előállítójának jogos érdekeit.*

(4) *Az (1)-(3) bekezdésben szabályozott felhasználásokért – ha a törvény eltérően nem rendelkezik – díjazás jár.*

(5) *Az adatbázis előállítóját akkor illetik meg az (1)-(3) bekezdésben szabályozott jogok, ha az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt.”*

A sui generis adatbázis védelem fennállta szempontjából fontos feltételt határoz meg a 84/A. § (5) bekezdése, amely szerint az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást kellett, hogy igényeljen. E tevékenységek vonatkozásában tehát külön-külön kell vizsgálni azt, hogy az adott tevékenység jelentős ráfordítást igényelt-e. Az adatbázis tartalmának megszerzésével kapcsolatos ráfordítások elsősorban negatív irányból közelíthetők meg: az adatok (azaz az adatbázis egyes tartalmi elemei) előállítása

(létrehozása) érdekében kifejtett ráfordítás az adatbázis tartalmának megszerzése érdekében kifejtett jelentős ráfordítások körében nem vehető figyelembe. Ellenőrzés alatt kétféle tevékenységet lehet érteni: a tartalom folyamatos figyelését, ellenőrzését és korrekcióját igénylő (dinamikus) adatbázis esetén az adatbázis folyamatos ellenőrzését, monitorozását, frissítését, az adatok pontosságának, helytállóságának biztosítását, másfelől, statikus adatbázis esetén, az adatbázis létrehozatalakor a tartalom helyességének, helytállóságának vizsgálatát. Végül, az adatbázis tartalmának megjelenítése nemcsak a tartalom szó szoros értelmében vett megjelenítését foglalja magában, hanem a tartalom adott adatbázisban való felhasználásra alkalmas állapotba hozatalát is.

Az adatbázis tartalmának megszerzésével kapcsolatos ráfordítás mennyiségileg vagy minőségileg, illetve mindkét szempontból is lehet jelentős. Ráfordításon nemcsak pénzügyi befektetést kell érteni, hanem energia-, munka- és időráfordítást is.

3. Az eljáró tanács által figyelembe vett európai bírósági gyakorlat

Az Európai Bíróság hat esetben vizsgálta egyrészt a sui generis adatbázisok jogi megítélését, másrészt az ezekből származó elemek, adatok felhasználásának jogszerűségét. Az Európai Bíróság ezen ún. sui generis adatbázis-ítéletei a következők:

- (a) C-46/02 – Fixtures Marketing Ltd. v. Oy Veikkaus AB;
- (b) C-203/02 – British Horseracing Board Ltd and Others v. William Hill Organization Ltd;
- (c) C-338/02 – Fixtures Marketing Ltd v. Svenska Spel AB;
- (d) C-444/02 – Fixtures Marketing Ltd v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP);
- (e) C-304/07 – Directmedia Publishing GmbH v. Albert-Ludwigs-Universität Freiburg;
- (f) C-545/07 – Apis-Hristovich EOOD v. Lakorda AD.

Az említett ítéletek a megkeresés tárgyát képező ügy szempontjából azért relevánsak, mert az Európai Bíróság ezekben meghatározta, hogy az adatbázis előállítójának az adatbázis tartalmának megszerzésével, ellenőrzésével és megjelenítésével kapcsolatos mely ráfordításai vehetők figyelembe annak vizsgálatakor, hogy egy konkrét adatbázis eleget tesz-e a sui generis adatbázis védelem feltételeinek. A fenti ügyekben az Európai Bíróság szintén foglalkozott azzal, hogy a ráfordítások milyen esetekben tekinthetők jelentősnek, valamint értelmezte a felhasználással (kimásolás, illetve újrahasznosítás) kapcsolatban a jelentős rész fogalmát is.

Az Európai Bíróság a fent említett sui generis adatbázis ítéleteiben rögzítette, hogy az Adatbázis Irányelv által bevezetett sui generis jog biztosította védelem célja információtároló és információ-feldolgozó rendszerek létrehozásának ösztönzése, nem pedig a későbbiekben valamely adatbázisban összegyűjthető, új tartalmi elemek létrehozásának ösztönzése. A sui generis jog célja tehát valamely adatbázis „tartalmát megszerző és összegyűjtő” személy által eszközölt pénzügyi és szellemi ráfordítások eredményének jogellenes hasznosítása elleni védelem biztosítása.⁴ Ezért az adatok (azaz az adatbázis egyes tartalmi elemei) előállítása (létrehozása) érdekében kifejtett ráfordítás az adatbázis tartalmának megszerzése érdekében kifejtett jelentős ráfordítások körében nem vehető figyelembe. Az adatbázis tartalmi

⁴ C-203/02 BHB v. W. Hill ítélet 33. és 34. pontjai.

elemeinek megszerzése szempontjából a már létező, meglévő – tulajdonképpen csak a maguktól már meglévő vagy más által korábban már létrehozott – adatok adatbázisba foglalásába investált ráfordítást lehet csak e körben számításba venni.⁵ Ez a megközelítés tehát kizárja a ráfordítás – és közvetve a „megszerzés” fogalmából is – az adatbázis által tartalmazott adatok előállításába való befektetést.⁶

A ráfordítás az adatbázis tartalmának ellenőrzése vagy megjelenítése során is fennállhat. Az adatbázis tartalmának ellenőrzése biztosítja az információk megbízhatóságát, az összegyűjtött anyagok hitelességét. Az ellenőrzési folyamatra való ráfordítás történhet az adatbázis előkészítése és folyamatos működtetése során is. Az Európai Bíróság joggyakorlata szerint az adatbázis tartalmának ellenőrzése szempontjából az az ellenőrzési cselekmény releváns, amelynek célja, az adatbázis létrehozásakor vagy a már működő (az adott adatot is magában foglaló) adatbázis folyamatos monitorozása során az adatok pontosságának, helytállóságának ellenőrzése, felülvizsgálata. Az Európai Bíróság jogi álláspontja szerint az adat létrehozása során, illetve azt megelőzően végzett ellenőrzési cselekmény e körben nem vehető figyelembe, tekintettel arra, hogy az ilyen adatellenőrzés valójában nem az adatbázis tartalmának ellenőrzése, hanem annak létrehozása körében veendő figyelembe. Ennélfogva, az adatok létrehozásának stádiumában végzett ellenőrzési cselekménnyel összefüggésben eszközölt ráfordítás az Európai Bíróság álláspontja szerint nem esik bele a sui generis adatbázis fogalma szerinti jelentős ráfordítás fogalmába.⁷

Az Európai Bíróság az adatbázisok tartalmának megjelenítésével összefüggésben is vizsgálta a jelentős ráfordítás kérdését. Az Európai Bíróság ítéleteinek alapját képező jogelméleti álláspont szerint a digitalizálási költségek e körben értékelendők.

A fentiekből következően a sui generis adatbázis védelem fennállásához szükséges jelentős ráfordítás relatív fogalom. Az Európai Bíróság előbb említett ítéleteiből lehet abban a vonatkozásban következtetéseket levonni, hogyan kell értelmezni egy konkrét ügyben az adatbázissal, valamint annak felhasználásával kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket.

Abban a kérdésben, hogy egy adatbázis egy részének kimásolása, illetve újrahasznosítása esetén mi tekinthető jelentősnek, az Európai Bíróság ítéleteiből az alábbi általános jellegű megállapítások vonhatóak le. Az adatbázis tartalma mennyiségi szempontból értékelt jelentős részének fogalma az adatbázisnak a kimásolt és/vagy újrahasznosított adatainak mennyiségére vonatkozik, és azt az adatbázis teljes tartalmának mennyiségéhez viszonyítva kell értékelni. Az adatbázis tartalma minőségi szempontból értékelt jelentős részének fogalma a kimásolási és/vagy az újrahasznosítási cselekmény tárgya tartalmának megszerzésével, ellenőrzésével, illetve előállításával kapcsolatos ráfordítás fontosságára vonatkozik, függetlenül attól, hogy ez a tárgy a védett adatbázis általános tartalmának mennyiségileg jelentős részét képviseli-e.⁸

⁵ C-203/02 BHB v. W. Hill ítélet rendelkező részének 1. pontja.

⁶ Az Európai Bíróság egy szűk utat enged az adattartalom előállításának munkafolyamatától el nem választható megszerzés (adatfelkutatás, összegyűjtés) céljából kifejtett ráfordítások elismerhetősége irányában, amikor kimondja, hogy az a körülmény, hogy az adatbázis létrehozása egy olyan megbízási tevékenység ellátásához kötődik, amely során az adatbázist létrehozó személy egyben az adatbázisban foglalt anyagok létrehozója is, önmagában még nem zárja ki a sui generis adatbázis védelemre való hivatkozást, feltéve, hogy megállapítható, hogy az ilyen anyagok megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése mennyiségi vagy minőségi szempontból jelentős ráfordítást igényelt, és ez a ráfordítás független volt az ilyen anyagok létrehozására használt forrásoktól. C-203/02 BHB-W. Hill ítélet 35. pontja.

⁷ C-203/02 BHB-W. Hill ítélet rendelkező részének 1. pont 2. bekezdése.

⁸ C-203/02 BHB v. W. Hill ítélet rendelkező részének 3. pontja.

Az Európai Bíróság érintette a kimásolás bizonyíthatóságával kapcsolatos kérdéseket is. A kimásolás független attól, hogy az átvitt elemek tartalmát esetleg módosítják-e, illetőleg hogy az érintett adatbázisok szerkezeti felépítését illetően vannak-e esetleg eltérések. Az a körülmény, hogy valamely előállító védett adatbázisának tartalmát illetően megfigyelhető tárgyi és technikai jellegzetességek szintén megfigyelhetőek valamely másik előállító adatbázisa tartalmánál, arra utaló jelként fogható fel, hogy az Adatbázis Irányelv értelmében vett kimásolás történt, kivéve, ha ezen egybeesés az érintett adatbázisok között végbement átviteltől eltérő tényezőkkel magyarázható. Az a tény, hogy az adatbázis előállítója által a nyilvánosság számára nem hozzáférhető forrásokból megszerzett elemek szintén szerepelnek a másik előállító adatbázisában, önmagában nem elegendő annak bizonyítására, hogy ilyen kimásolás történt, de erre utaló jel lehet. A különböző elektronikus adatbázisok kezeléséhez alkalmazott számítástechnikai programok jellege nem releváns abból a szempontból, hogy kimásolás történt-e.⁹

Az a körülmény, hogy a sui generis jog által védett valamely adatbázisból állítólagosan kimásolt és/vagy újrahasznosításra került elemeket annak előállítója a nyilvánosság számára nem hozzáférhető forrásokból szerezte meg – attól függően, hogy a szóban forgó elemek e forrásokból történő begyűjtéséhez az előállító által biztosított emberi, technikai és/vagy anyagi eszközök mennyire voltak jelentősek –, hatással lehet az érintett adatbázis tartalmának minőségi szempontból jelentős részének való minősítésére.¹⁰

4. A felperesi, a megkereséshez csatolt anyagban 1. számon szereplő szótár adatbázisán fennálló védelem jellege

Mindenekelőtt arra kíván az eljáró tanács utalni, hogy kétnyelvű szótárak szerkesztése jellemzően úgy történik, hogy a szótár szerkesztője első lépésben meghatározza a szótár tematikáját, majd ezt követően határozza meg a szótár szóanyagát. Az szótárban szereplő szavak célnyelvre történő fordításához elengedhetetlen valamilyen forrás, ahonnan a fordítás származik. Ez természetesen lehet valamilyen irodalmi vagy egyéb mű is, de akár lehet korábbi szótár vagy szótáradatbázis is. Utóbbi esetben előfordulhat, hogy az adatok vagy azok egy része olyan forrásból származik, amelyek vonatkozásában a szerzői jogi oltalom már lejárt (köztulajdonba került művek) vagy amelyek vonatkozásban a szerzői jogok jogosultja engedélyt adott a művének felhasználására. Önmagában ezért az a tény, hogy egy szótár bizonyos szócikkei hasonlóságot mutatnak más, korábbi szótárakkal, nem releváns annak meghatározásakor, hogy az adott szótár, illetve annak szójegyzéke élvez-e jogi oltalmat, akár mint gyűjteményes mű, akár mint adatbázis.

Az eljáró tanács itt jegyzi meg, hogy az általános tematikájú szótárakban hozzáférhető egyes tartalmi elemek, azaz szavak, szóösszetételek és ezek pusztán fordításai jellemzően nem bírnak egyéni, eredeti jelleggel, következésképpen nem állnak önálló szerzői jogi védelem alatt. A szavak, szóelemek, szóösszetételek és ezek fordításainak összeválogatása, elrendezése, szerkesztése, azaz a szótár szerkesztése azonban mutathat egyéni, eredeti jelleget. Azt, hogy e tevékenység szerzői jogi vagy más jellegű jogi oltalmat élvez-e, a szótár létrejötté, valamint felhasználása időpontjában hatályos jogszabályok alapján kell megítélni.

⁹ C-545/07 Apis-Hristovich EOOD v. Lakorda AD ítélet rendelkező részének 1. pontja

¹⁰ C-545/07 Apis-Hristovich EOOD v. Lakorda AD ítélet rendelkező részének 2. pontja

4.1. A felperesi, a megkereséshez csatolt anyagban 1. számon szereplő szótár adatbázisán fennálló sui generis jellegű védelem

Az eljáró tanács szerint annak eldöntésekor, hogy egy szótár, illetve szójegyzéke sui generis adatbázis védelemben részesülhet-e – figyelemmel az Európai Bíróság fenti 3. pontban ismertetett gyakorlatára is –, a következő kérdések relevánsak:

- (1) a felperesi szótár-adatbázis eleget tesz-e az új Szjt. 60/A. § (1) bekezdése szerinti adatbázis fogalomnak;
- (2) ha igen, akkor a felperes által összeállított szótár adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt-e?

Ezt követően lehet megvizsgálni, hogy az alperes(ek) kimásolták-e, illetve újrahasznosították-e a felperes adatbázisának egészét vagy jelentős részét;

4.1.1. Az adatbázis fogalomnak való megfelelés kérdése

A rendelkezésére bocsátott peranyagok alapján az eljáró tanács szerint egyértelműen megállapítható, hogy a felperes által 1997-ben, illetve 1998-ban összeállított szótár adatbázis megfelel az új Szjt. 60/A. § (1) bekezdésében meghatározott adatbázis fogalomnak.

4.1.2. A szótár adatbázis tartalmának megszerzésével, ellenőrzésével vagy megjelenítésével kapcsolatos jelentős ráfordítás kérdése

Abban a vonatkozásban, hogy a felperesi adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt-e, az eljáró tanács a peranyagokban található előadásokat és bizonyítékokat, valamint a felperes által a vizsgálat céljára CD-ROM lemezen becsatolt szótárakat vette alapul.

Az I. rendű felperes által kiadott CD-ROM lemezen nem található meg a szerkesztők nevének felsorolása, a szerkesztés elveinek leírása, vagy bibliográfia. (Ugyanez mondható el az alperes szótárainról is). Az eljáró tanács ezért csak a peranyagok között megtalálható felperesi előadásokra és bizonyítékokra tudott támaszkodni. A peranyagok szerint K.D. III. rendű felperes 1997. január 24-én adott megbízási szerződést R.K., kolozsvári lakosú személynek, hogy rögzítse egy angol-magyar és magyar-német szótáradatbázis tartalmát. R.K. ekkor 17 éves gimnáziumi tanuló volt. R.K. az adatrögzítés során különböző szójegyzékeket vett alapul, miután magyar és román anyanyelvű volt, ezért román-angol és román-német szótárakat használt fel. K.D.III. rendű felperes a R.K. adatrögzítő által táblázatos formában előállított szójegyzékeket ellenőrizte, kiegészítette és pontosította, majd sorrendbe rakta, csoportosította, és így szerkesztette meg a végleges szótár-adatbázist. Az elkészült adatbázisok átadására 1997 novemberében került sor. Az I. rendű felperes 1997-ben adta ki a megküldött anyagban 1. számon szereplő angol, majd 1998-ban a megküldött anyagban nem szereplő német szótárát („Beszélő szótár”).

A felperes előadása szerint az által elkészített/elkészítetett adatbázis 1997-ben, illetve 1998-ban új volt, több szót és más szókincset tartalmazott, mint a magyar piacon akkor forgalmazott szótárak, közel 80.000 angol és közel 300.000 magyar szókapcsolatot tartalmazott. Az adatok begépelése közel egy éves munkát vett igénybe, majd az adatbázis

ellenőrzésével, kijavításával, szerkesztésével további munkája volt. A felperes találta ki és valósította meg az adatbázis tárolás egyedi és eredeti módját, valamint a számítógépes felhasználásra való megfelelést. A felperesnek a tervezéssel, kivitelezéssel kapcsolatosan kb. egy éves munkája volt.

Annak a kérdésében, hogy milyen mértékű (összegű) ráfordítást lehet jelentősnek tekinteni szótáradatbázisok tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése tekintetében, nincsenek még iránymutató bírósági döntések. E vonatkozásban azonban – ahogyan arra a SzJSzT-19/09. számú szakvélemény által is hivatkozott SzJSzT-31/2008. számú szakvélemény is utal – az érintett adatbázis előállítással foglalkozó iparág gyakorlata feltárható. Az SzJSzT-19/09. számú szakvélemény e vonatkozásban a következőkre utal:

„Az eljáró tanács úgyszintén hivatkozni kíván az adatbázis előállítással foglalkozó magyarországi vállalkozások érdekképviseleti szervezeteként működő Magyar Tartalomipari Szövetség (MATISZ) gyakorlatára, amely szervezetnek a megkereső is tagja. Az eljáró tanács rendelkezésére álló információk szerint a MATISZ gyakorlata úgy összegezhető, hogy az adatbázis előállítással összefüggő költségek vizsgálata során az alábbi költség-elemeket kell rendszerint figyelembe venni:

- 1. Az adott adatbázis készítésére elkülöníthető munkabér és járulék költségei (munkaszerződések alapján, kifizetések)*
- 2. Gyűjtőkör költsége (alvállalkozói stb. szerződések, számlák, kifizetések)*
- 3. Technológia-üzemeltetés (számítógép, szoftver, stb. amortizáció, kommunikáció, munkabér, szerződések, számlák, kifizetések stb.) és fejlesztés igazolt költségei*
- 4. Marketing, terjesztés igazolt költségei (szerződések, számlák, kifizetések)*
- 5. Munkabér arányos rezsi költség ráterhelés (összes fel nem osztható költség/munkaóra alap szorozva az elkülönített 1. pontban meghatározott munkaóra mennyiséggel)*

A fenti költségelemek figyelembevételével – a MATISZ gyakorlata szerint – akkor tekinthető a ráfordítás jelentősnek, ha a ráfordítás az adott vállalkozás összköltségéből 30-50 % feletti részesedést, vagy legalább egy felsőfokú végzettségű ember egy évi munkájának költségét képezi.”

4.1.2.1. Az adatbázis tartalmának megszerzésével kapcsolatos jelentős ráfordítás kérdése

A rendelkezésre bocsátott peranyagok alapján az eljáró tanács úgy ítéli meg, hogy a felperes szótár-adatbázisa valószínűsíthetően nem tekinthető olyan adatbázisnak, amelynek tartalmának megszerzése jelentős ráfordítást igényelt volna. Az eljáró tanács álláspontja szerint a peranyagok között megtalálható előadások és bizonyítékok alapján a felperesi adatbázis tartalmának megszerzésekor korábbi szójegyzékek, adattárak vagy adatbázisok tartalma is szükségszerűen felhasználásra került. Önmagában ez a tény azonban nem perdöntő, hiszen a szótárak szerkesztésekor szükségszerű az, hogy a szerkesztés az adott nyelv valamilyen szójegyzéke vagy esetleg más anyaga felhasználásra kerül. Ezért szintén nem meglepő, hogy a szerkesztés végeredményeként olyan szójegyzék jön létre, amely hasonlít korábbi szójegyzékekre. Szótárak esetén éppen az lenne meglepő, ha egymástól jelentős mértékben különböző szójegyzékek jönnének létre, hiszen az egyes szavak jelentéseit nem lehet teljesen eltérő módon fordítani.

4.1.2.2. *Az adatbázis tartalmának ellenőrzésével vagy megjelenítésével kapcsolatos jelentős ráfordítás kérdése*

A rendelkezésre bocsátott peranyagok alapján az eljáró tanács úgy ítéli meg, hogy a felperes szótár-adatbázisa valószínűsíthetően olyan adatbázisnak tekinthető, amelynek tartalma ellenőrzése és megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt. Az eljáró tanács szerint R.K. adatrögzítő egy éves munkája nem az adatbázis tartalmának megszerzése tekintetében értékelhető jelentős ráfordításnak, hanem abban, hogy R.K. egy olyan számítógépes felhasználásra alkalmas, digitalizált adatbázist hozott létre, amely az alapfeltétele volt annak, hogy az adatbázis tartalma számítógépen megjeleníthető legyen. Ez a ráfordítás adott esetben az adatbázis tartalmának megjelenítésével kapcsolatos ráfordítások körében tekinthető jelentősnek. K.D. III. rendű felperes által végzett ellenőrzési, szerkesztési, csoportosítási tevékenység, valamint az adatbázis-szerkezet kidolgozása (amely a keresést megfelelően gyorsá teszi) adott esetben pedig mind az adatbázis tartalmának ellenőrzése, mind megjelenítése tekintetében értékelhető jelentős ráfordításnak.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy a fenti álláspontot a rendelkezésére álló peranyagok alapján alakította ki, de nem mérlegelt, nem is mérlegelhetett a peres felek adott esetben teljesen ellentmondó hivatkozásai, bizonyítékai között. Ezért a konkrét ügyben – figyelemmel a fent idézett SzJSzT-19/09. számú szakvélemény tartalmára is – további bizonyítás szükségessége merülhet fel.

5. Az adatbázis egésze vagy jelentős része alperes(ek) általi kimásolásának, illetve újrahasznosításának kérdése

A sui generis adatbázis védelem – a fentiekén túl – csak az adatbázis tartalmának egészének vagy jelentős részének kimásolásával vagy újrahasznosításával szemben biztosít jogi védelmet. Kimásolás alatt értendő a többszörözés, újrahasznosítás alatt pedig az adatbázis egészének vagy jelentős részének műpéldányokon való terjesztése, továbbá az adatbázis egészének vagy jelentős részének nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyenlőre választják meg (pl. internetes letöltés, online hozzáférés).

Azt, hogy a mi minősül egy adatbázis jelentős részének, az Szjt. 84/A. § (1) bekezdése nem határozza meg. A jelentős rész fogalmát az Adatbázis Irányelv sem határozza meg. Az Adatbázis Irányelv 7. cikk (1) bekezdése¹¹ azonban e vonatkozásban utal arra, hogy egy adatbázis bizonyos része mind minőségi, mind mennyiségi szempontból tekinthető jelentősnek. Egy adatbázis minőségileg és/vagy mennyiségileg jelentős részének meghatározása – ahogy azt az adatbázisra fordított ráfordításokkal kapcsolatban az Európai Bíróság ugyancsak megállapítja – egyedi esetben mindig a bíróság feladata. Az Európai Bíróság a következőket állapította meg:

„Az adatbázis tartalma mennyiségi szempontból értékelt, jelentős részének [az Adatbázis Irányelv] 7. cikke szerinti fogalma az adatbázisnak a kimásolt és/ vagy újrahasznosított adatainak mennyiségére vonatkozik, és azt az adatbázis teljes tartalmának mennyiségéhez viszonyítva kell értékelni. Az adatbázis tartalma minőségi szempontból értékelt, jelentős

¹¹ Adatbázis Irányelv 7. cikk (1) Azon adatbázisok előállítói számára, amelyek tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással járt, a tagállamok biztosítják a jogot arra, hogy az adatbázis egész tartalmának vagy *minőségi és/vagy mennyiségi szempontból jelentős részének* kimásolását és/vagy újrahasznosítását megakadályozzák.

részének fogalma a kimásolási és/vagy az újrahasznosítási cselekmény tárgya tartalmának megszerzésével, ellenőrzésével, illetve előállításával kapcsolatos ráfordítás fontosságára vonatkozik, függetlenül attól, hogy ez a tárgy a védett adatbázis általános tartalmának mennyiségileg jelentős részét képviseli-e.”¹²

„Az a körülmény, hogy a sui generis jog által védett valamely adatbázisból állítólagosan kimásolt és/vagy újrahasznosításra került elemeket annak előállítója a nyilvánosság számára nem hozzáférhető forrásokból szerezte meg – attól függően, hogy a szóban forgó elemek e forrásokból történő begyűjtéséhez az előállító által biztosított emberi, technikai és/vagy anyagi eszközök mennyire voltak jelentősek –, hatással lehet az érintett adatbázis tartalmának [az Adatbázis Irányelv] 7. cikke értelmében vett minőségi szempontból jelentős részének való minősítésére.”¹³

A megkeresés tárgyát képező ügy tényállásából az eljáró tanács azt emeli ki, hogy a rendelkezésre álló peranyagok szerint a felperesi szótár-adatbázis elkészítésére 1997-ben, illetve 1998-ban került sor. A peranyagok szerint az I. rendű felperesnél kereskedelmi igazgatóként dolgozó Sz.Gy. 2000. október 31. napjáig állt alkalmazásban az I. rendű felperesnél. Az I. rendű alperes 2000 novemberében alakult. Az alperesi szótárak nyilvánosságra hozatala és/vagy terjesztése 2000 novemberében kezdődött meg. Az eljáró tanácsnak átadott peranyagok alapján jelen ügyben a sui generis adatbázis oltalom szempontjából felhasználásként a többszörözés (mint kimásolás) és/vagy az adatbázis példányainak terjesztése (mint újrahasznosítás) jöhet szóba. Az eljáró tanács szerint a fentiekre tekintettel a konkrét ügyben nagy valószínűséggel kizárható az új Szjt. 84/A § (3) bekezdésében szabályozott eset megvalósulása (az adatbázis tartalma jelentéktelen részének ismételt és rendszeres kimásolása, illetve újrahasznosítása).

A sui generis adatbázis védelem magyar jogrendszerbe való beiktatására 2002. január 1. napján került sor. 2002. január 1. napját megelőzően ilyen jogvédelem a magyar jogrendszerben nem volt ismert.

A többszörözéssel (kimásolással) mint felhasználási cselekménnyel kapcsolatban az eljáró tanács az alábbiakra utal: a rendelkezésére álló peranyagok alapján Sz.Gy. 2000 októberéig az I. rendű felperes kereskedelmi igazgatója volt, majd 2000 novemberében alakította meg az alperesi társaságot, amelynek ügyvezetője is volt. A felperesek állítása szerint Sz.Gy. volt, aki a felperesi szójegyzékeket lemásolta (többszörözte), mielőtt az I. rendű felperesnél munkaviszony megszűnt volna. A peranyagokban nem található arra való utalás, hogy ezt követően történt volna többszörözés (kimásolás) Sz.Gy. vagy az alperesek érdekkörében eljáró más személy által a felperesek adatbázisából. Az előbbiekre tekintettel az eljáró tanács szerint valószínűsíthető, hogy ha valóban történt kimásolás, akkor ennek 2002. január 1. napját, azaz a sui generis adatbázis védelem hatályba lépése előtt kellett történnie. A Módosító Törvény 13. §-ának (3) bekezdése alapján a 2002. január 1. napját megelőzően elkészült adatbázisok előállítóinak jogai is csak a Módosító Törvény hatálybalépést követően, azaz 2002. január 1. napjától részesülnek védelemben. Következésképpen – az eljáró tanács szerint –, ha történt is többszörözés (kimásolás) az alperes vagy Sz.Gy. által 2000-ben, akkor ez a tevékenység nem sérthette meg a felperes kimásolásra vonatkozó adatbázis-előállítói jogát, hiszen ilyen jog akkor még nem létezett. Az eljáró tanács itt jegyzi meg azt is, hogy a rendelkezésre bocsátott peranyagokban nincs arra vonatkozó adat vagy utalás, hogy 2002.

¹² C-203/02 sz. BHB v. W-Hill ügy

¹³ C-545/07. sz. Apis-Hristovich EOOD v. Lakorda AD ügy

január 1. napját követően történt volna többszörözés (kimásolás) a felperes adatbázisából az alperes által.

Kérdés, hogy 2002. január 1. napját követően az alperesek újrahasznosították-e a felperesi adatbázis egészét vagy jelentős részét. A peranyagban kizárólag arra vonatkozó utalások és bizonyítékok találhatóak, hogy az I. rendű alperes a „Perfect” megjelöléssel ellátott szótárakat CD-ROM lemezekben terjesztette. Ezért az eljáró tanács szerint annak vizsgálata szükséges, hogy 2002. január 1. napját követően sor került-e az alperesek által a felperesi adatbázis tartalmának egésze vagy jelentős része terjesztésére.

A 2002. január 1. napját követő újrahasznosítással kapcsolatban releváns az, hogy a Módosító Törvény 13. § (4) bekezdése szerint egy adatbázisnak 2002. január 1-je előtt megkezdett újrahasznosítása a hatálybalépést követő egy évig folytatható, de csak a hatálybalépéskor meglévő mértékben. E vonatkozásban azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy a jogszabály megkezdett felhasználásról szól. Az eljáró tanács álláspontja szerint a megkezdett újrahasznosítást megszorítóan kell értelmezni, és adott esetben inkább a jogszabály hatályba lépésének időpontjáig legyártott műpéldányok terjesztésére (újrahasznosítására) vonatkozó engedélyként kell értelmezni.

5.1. A megkereséshez csatolt anyagban 1-5. számokon szereplő szótárak adatbázisainak összehasonlítása

Az eljáró tanács hangsúlyozza, hogy kizárólag a peranyagok között megtalálható, a jelen szakértői vélemény elején azonosított szótárakat volt módjában összehasonlító vizsgálat alá vonni. A szakértői vizsgálat részére átadott anyagok között nem volt fellelhető felperesi német-magyar, illetve magyar-német szótár CD-ROM lemez, így a szótáranyagok összehasonlítását igénylő vizsgálat kizárólag az angol-magyar, illetve magyar-angol szótárak szójegyzékeinek összehasonlítására terjedhetett ki. Az eljáró tanács a felperesi német-magyar, illetve magyar-német szótár hiányában nem tudta vizsgálni az alperesi 6. és 7. számú, német-magyar nyelvű szótáranyagot tartalmazó CD-ROM lemezeket. Nem vizsgálta továbbá a 4. és 5. számú CD-ROM lemezekben lévő angol-magyar, illetve magyar-angol szójegyzékektől eltérő nyelvű (francia és olasz) szójegyzékeket sem. A 4. és 5. számú kiadványoknak tehát csak az angol-magyar, illetve magyar-angol szójegyzékei képezték a vizsgálat tárgyát.

Az eljáró tanács a CD-ROM lemezen található adatbázisokat a megkereső bíróság végzése és az új Szjt. 41. § (2) bekezdése és 84/C. § (3) bekezdésébe foglalt felhasználási engedély alapján – vizsgálta meg.

Az eljáró tanácsnak – a peranyagban a felek által feltárt információkra támaszkodva – az adatbázisok tartalmát sikerült olvasható formátumban kinyerni. Az olvasható szójegyzékek (minden CD-ROM lemez esetében külön angol-magyar és külön magyar-angol szójegyzék) jelen szakvéleményhez CD-ROM lemezen kerültek csatolásra, az alábbi formában:

- a) az 1. számú, felperesi „Beszélő szótár” „VTCD WS-007” megjelöléssel: a „woodstone_beszelo” könyvtárban „woodstone_am.list” angol-magyar szójegyzék és „woodstone_ma.list” magyar-angol szójegyzék;
- b) a 2. számú, alperesi „Perfect szótár ANGOL” „MC&CD IMDM-001/1” megjelöléssel: a „perfect_imdm-001-1” könyvtárban „perfect_1_am.list” angol-magyar szójegyzék és „perfect_1_ma.list” magyar-angol szójegyzék;

- c) a 3. számú, alperesi „Perfect szótár ANGOL” „MC&CD IMDM-001/B” megjelöléssel: a „perfect_imdm-001-b” könyvtárban „perfect_b_am.list” angol-magyar szójegyzék és „perfect_b_ma.list” magyar-angol szójegyzék;
- d) a 4. számú, alperesi „Unió szótár” „MC&CD IMDM-005/1” megjelöléssel: a „perfect-unios_imdm-005-1” könyvtárban „perfect-unios_1_am.list” angol-magyar szójegyzék és „perfect-unios_1_ma.list” magyar-angol szójegyzék;
- e) az 5. számú, alperesi „Unió szótár” „MC&CD IMDM-05/B1” megjelöléssel: a „perfect-unios_imdm-05-b” könyvtárban „perfect-unios_b_am.list” angol-magyar szójegyzék és „perfect-unios_b_ma.list” magyar-angol szójegyzék.

Az adatbázisok vizsgálatának, valamint az adatbázis elemeinek kinyerésének és összehasonlításának részletes leírását, módszertanát, valamint a vizsgálat eredményét jelen szakvélemény 1. számú melléklete tartalmazza. A kinyert szójegyzékek összehasonlítása a Debian GNU/Linux 5.0.2 – a szakvélemény 1. számú mellékletének 4. fejezetében felsorolt – programcsomagjaival és ezek részeit képező programokkal történt. E programokkal a relációs adatbázis-kezelőkben megszokott, a vizsgálathoz szükséges műveletek (szűrés, rendezés, mező kiválasztása, halmazok összehasonlítása) végezhetőek el szövegfájlokon.

5.1.1. Az adatbázisok szerkezetének összehasonlítása

Az eljáró tanács arra a megállapításra jutott, hogy az alperesi 2-5. számú kiadványok („Perfect szótárak”) rekordszerkezete lényegében megegyezik. A felperesi 1. számú kiadvány vizsgálatát követően az eljáró tanács azt állapította meg, hogy a felperesi (1. számú) adatbázis rekordszerkezete (melléklet 3.1.1.2 pont) és az alperesi 2-5. számú adatbázisok rekordszerkezete (melléklet 3.1.2.2) eltéréseket mutat.

5.1.2. Az adatbázisok tartalmának összehasonlítása

Az eljáró tanács az adatbázisokból kinyert szójegyzékeket, azaz az adatbázisok tartalmi elemeit automatikus (gépi) módszerrel hasonlította össze. Az összehasonlítás részletes leírását és az eredményét a melléklet 4. fejezete tartalmazza. Az összehasonlítás eredménye az alábbiakban foglalható össze:

A 3. és 5. számú alperesi kiadványok angol-magyar és magyar-angol adatbázisai egymással megegyeznek. A 2. és 4. számú alperesi kiadványok angol-magyar adatbázisai megegyeznek. A magyar-angol irányt tekintve a 4. számú kiadvány adatbázisa bővebb: a 2. számú kiadvány összes címszavát változatlan fordításokkal tartalmazza, és 85864 további magyar címszót tartalmaz.

Az eljáró tanács a peres felek adatbázisainak összehasonlításakor először a felek kiadványaiban szereplő címszavak egyezését vizsgálta. E vizsgálat kizárólag a címszavak egyezésére terjedt ki, a fordítások egyezése nem képezte tárgyát. A felperesi 1. számú kiadvány adatbázisában szereplő címszavaknak az alperesi 2-5. számú kiadványok adatbázisaiban szereplő címszavak összehasonlításának eredménye a következő: az adatbázisok címszavai között eltérő nagyságú egyezés tapasztalható.

Az egyezések arányszámai az alábbiak:

- 1. számú felperesi adatbázis és 2. számú alperesi adatbázis
 - magyar címszavak: 43,9 %

- angol címszavak: 33,3 %
- 1. számú felperesi adatbázis és 3., valamint 5. számú alperesi adatbázis
 - magyar címszavak: 43,9 %
 - angol címszavak: 28,3 %
- 1. számú felperesi adatbázis és 4. számú alperesi adatbázis
 - magyar címszavak: 100 %
 - angol címszavak: 33,3 %

A címszavak egyezésének aránya az alperesi adatbázisokban a felperesi 1. számú kiadvány címszókészletéhez képest egyetlen kivétellel 28-44% közöttire tehető. Egyetlen esetben azonban az átfedés 100%-os: az alperesi 4. számú kiadvány a felperesi 1. számú kiadvány összes magyar címszavát tartalmazza, de emellett tartalmaz további, a felperesi 1. számú kiadványban nem szereplő szavakat is. Az egyezések pontos számát a melléklet 4.2. pontjában található 6. számú táblázat tartalmazza.

Az eljáró tanács ezt követően azt vizsgálta, hogy a peres felek adatbázisaiban a címszavak és azok fordításai, azaz az egyes rekordok között van-e egyezés, és ha igen, akkor az milyen mértékű. A felperesi 1. sz. kiadvány adatbázisában szereplő címszavak és azok fordításainak, valamint az alperesi 2-5. számú kiadványok adatbázisaiban szereplő címszavak és azok fordításainak összehasonlításának eredménye az, hogy a vizsgált adatbázisok címszavai és fordításaik között az alábbi, százalékos arányban kifejezett egyezés tapasztalható:

- 1. számú felperesi adatbázis és 2. számú alperesi adatbázis
 - magyar címszavak: 6,5 %
 - angol címszavak: 4 %
- 1. számú felperesi adatbázis és 3., valamint 5. számú alperesi adatbázis
 - magyar címszavak: 6,5 %
 - angol címszavak: 2,9 %
- 1. számú felperesi adatbázis és 4. számú alperesi adatbázis
 - magyar címszavak: 50,3 %
 - angol címszavak: 4 %

A címszavak és fordításaik, azaz a rekordok egyezésének aránya az alperesi adatbázisokban a felperesi 1. számú kiadvány címszókészletéhez képest egyetlen kivétellel 2,9-6,5%-ra tehető. Egyetlen esetben azonban az átfedés 50,3%-ra tehető: az alperesi 4. számú kiadványban a felperesi 1. sz. kiadvány rekordjainak mintegy 50,3%-a szerepel változtatás nélkül. Az egyezések pontos számát a melléklet 4.3 pontjában található 7. számú táblázat tartalmazza.

A fentiekén túl az eljáró tanács utal arra, hogy az alperesi 4. számú kiadványban megjelenik a felperesi 1. számú kiadványban jellegzetesen jelenlevő ún. „kalapos ő (ö)” (lásd melléklet 3.1.2.4. szakasz), amely viszont az alperesi 2., 3., és 5. sz. kiadványokban nem szerepel. Emellett az alperesi 4. számú kiadványban nagy arányban jelennek meg ismétlődő magyar címszavak (tehát amelyekből a szótárban kettő vagy több van, ezek száma összesen 16689 db) és teljes ismétlődő címszó+fordítás kombinációk, azaz ismétlődő adatbázisrekordok (1634) is. Az alperesi 4. számú kiadvány 1634 ismétlődő rekordja közül 897 (mintegy 54,9%) rekord fordul elő a felperesi 1. számú kiadványban is.

A felperesi 1. számú kiadvány magyar nyelvű címszavaiban tipográfiai helytelen zárójelhasználat tapasztalható (a nyitó zárójel után szóköz található, majd a záró zárójel előtt is található egy szóköz). A felperesi 1. számú kiadványban összesen 336 db ilyen

tipográfiai helytelen zárójelhasználat található. Az alperesi 4. számú kiadványban 1490 magyar címszóban szerepel zárójelbe tett értelmezés, amelyből 336 esetben ugyanolyan tipográfiai helytelen zárójelhasználat tapasztalható, mint a felperesi 1. számú kiadvány esetében. A felperesi 1. számú és az alperesi 4. számú adatbázisokban szereplő, zárójel-szóközös helytelen tipográfiával rendelkező címszavaknak nem csak a száma egyezik meg, hanem a címszavak listája is 100%-ban megegyezik.

A peranyagok tanúsága szerint a felperes többször hivatkozott arra, hogy a felperesi 1. számú kiadványban az orvostudomány mint terület sajátosan „orvostud.” rövidítéssel szerepel, ráadásul ez párosul a fent említett tipográfiai helytelen zárójelhasználattal is. Az eljáró tanács ezért megvizsgálta az „(orvostud.)” kifejezést tartalmazó magyar címszavak előfordulását a felek adatbázisaiban: a felperesi 1. számú és az alperesi 4. számú kiadványban az ilyen címszavak száma pontosan megegyezik, míg a 2., 3. és 5. számú alperesi kiadványok egyikében sem szerepel a jelzett írásmódban az „(orvostud.)” értelmezés.

Az 1. számú felperesi adatbázis és 4. számú alperesi adatbázis közötti egyezések, illetve hasonlóságok az alábbiakban foglalhatók össze:

- a) az alperesi 4. számú kiadvány a felperesi 1. számú kiadvány összes magyar címszavát tartalmazza, de tartalmaz további szavakat is;
- b) az alperesi 4. számú kiadványban a felperesi 1. sz. kiadvány rekordjainak (címszavak és fordítások) mintegy 50,3%-a szerepel változtatás nélkül;
- c) az alperesi 4. számú kiadványban megjelenik a felperesi 1. számú kiadványban jellegzetesen jelenlevő ún. „kalapos ő (ő)”;
- d) az alperesi 4. számú kiadvány 1634 ismétlődő rekordja közül 897 (mintegy 54,9%) rekord fordul elő a felperesi 1. számú kiadványban is;
- e) a felperesi 1. számú és az alperesi 4. számú adatbázisokban szereplő, zárójel-szóközös helytelen tipográfiával rendelkező címszavaknak a száma és a címszavak listája is 100%-ban megegyezik;
- f) az „(orvostud.)” kifejezést tartalmazó magyar címszavak előfordulása a felperesi 1. számú és az alperesi 4. számú kiadványban pontosan megegyezik.

Az eljáró tanács szerint a fenti megállapítások egyenként ugyan nem feltétlenül, de összességükben már meglehetősen biztonsággal adnak okot olyan következtetés levonására, amely szerint a 4. számú alperesi adatbázisban felhasználásra (újrahasznosításra) került az 1. számú felperesi adatbázis tartalmának jelentős része.

6. A felperesi, a megkereséshez csatolt anyagban 1. számon szereplő szótár adatbázisán fennálló szerzői jogi védelem gyűjteményes műként

Az eljáró tanács utal arra, hogy az Szt. 7.§-a szerint a gyűjtemény akkor részesül védelemben, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése, vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű. Az eljáró tanács e körben hivatkozik a 38/2006. sz. SzJSzT véleményre:

„[...] a különböző összeállítások – gyűjteményes műként – akkor is szerzői jogi védelmet élvezhetnek, ha részei ugyan szerzői jogi védelemben nem részesülnek, de a gyűjtemény elemeinek összeválogatása, elrendezése kreatív szerkesztői munka eredménye. A gyűjteményes művekre vonatkozó védelem feltétele – az Szt. megfogalmazása szerint – azonos a szerzői művek esetében általában alkalmazandó egyéni, eredeti jelleg követelményével, a magyar jogalkotó ugyanis e két fogalommal azonosította az irányadó nemzetközi egyezmények

„intellectual creations” fordulatát. (Berni Unió Egylemény 2. Cikk (5) bekezdése; TRIPs Egylemény 10 Cikk (2) bekezdése; WIPO Szerzői Jogi Szerződés 5. Cikk) [...] Az adatbázis, mint olyan pedig akkor részesül szerzői jogi védelemben, ha tartalmának válogatása vagy elrendezése okán „a szerző saját szellemi alkotása.” (96/6/EK irányelv, 3. cikk 1. pont).

Az összeválogatás alkalmazott elve elsősorban akkor tekinthető egyéninek, eredetinek, ha a gyűjtemény valóban válogatás eredményeként született meg, vagyis egy műveket, adatokat tartalmazó nagyobb halmazból a szerkesztő valamilyen egyéni, eredeti szempont alapján válogatja össze gyűjteménye egyes elemeit. Ez alapján az összeválogatás nem rendelkezik egyéni, eredeti jelleggel, ha az valamennyi, bizonyos tulajdonsággal rendelkező elemet (művet, adatot) tartalmaz (például a valamennyi budapesti telefon előfizető adatai). Ugyancsak nem tekinthető összeválogatásnak a „gyűjtemény”, ha az csupán egy, vagy az összes elem számához képest elenyésző számú tételt tartalmaz. Az elrendezés elsősorban akkor tekinthető egyéninek, eredetinek, ha az meghaladja a nyilvánvaló sorrendbe illeszthető tulajdonságok alapján (például kezdőbetű, súly, hossz) történő automatikus rendezést.”

Az eljáró tanács szerint abban a kérdésben, hogy a felperesi szótár tekinthető-e gyűjteményes műnek, az igényel vizsgálatot, hogy a felperesi szótár vonatkozásában a tartalmi elemek összeválogatása, szerkesztése, elrendezése kapcsán tetten érhető-e az Sztj. 7. §-a szerinti egyéniség, eredetiség. E körben főképpen a felperesi szótár tartalmi elemei, azaz a szavak és kifejezések, valamint azok fordításai összeválogatásának, szerkesztésének, elrendezésének (ideértve a szótár struktúráját is) egyénisége, eredetisége bír relevanciával. Ilyen egyéni, eredeti jelleget tükröző szerkesztőmunka lehet többek között a nyelvek "általános" szókészletétől eltérő "sajátos" szókészletek (pl. az ún. szleng körébe tartozó kifejezések vagy az adott nyelvre jellemző állandósult szókapcsolatok, fordulatok, szólások) összeválogatása, szerepeltetésének mértéke, illetve mélysége a szótár szókészletének egészéhez viszonyítva. A felperesi elektronikus szótár működésének (ideértve különösen a szoftver működésének, az adatbázisban történő lekérdezések módjának) egyedisége, eredetisége a gyűjteményes műként való védelem szempontjából kevésbé releváns kérdés.

Az eljáró tanács megítélése szerint – a fentiekre figyelemmel, valamint a rendelkezésre bocsátott peranyagok vizsgálata alapján – a felperesi szótár tekinthető gyűjteményes műnek. A peranyagok között megtalálható előadások és bizonyítékok valószínűsítik azt, hogy K.D.III. rendű felperes volt az, aki R.K. adatrögzítőt utasításokkal látta el, majd az adatrögzítés révén előállt nyersanyagot ellenőrizte, kiegészítette és pontosította, azaz a szótárat megszerkesztette. Az eljáró tanács itt utal arra, hogy a gyűjteményes műként való védelem – ahogyan a szerzői jog által biztosított védelem általában – sem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől. Ha a gyűjtemény tartalmának összeválogatása, elrendezése, vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű, akkor gyűjteményes műként szerzői jogi védelmet élvez. Az eljáró tanács szerint olyan gyűjteményes művek esetén, mint amilyenek a jelen per tárgyát képező nem tematikus jellegű szótárak, szükségszerűen előfordulnak egyezések különböző szótárak szójegyzéke, illetve bizonyos szavak fordítása esetében. Emiatt az ilyen általános jellegű szótárakkal szemben támasztott, a szerkesztés egyéni, eredeti jellegével kapcsolatos elvárás nem helyezhető magasra. Ugyanakkor ennek következménye az is, hogy hasonló tartalmú szótárak megjelenése esetén különös figyelemmel kell vizsgálni, hogy a később megjelent szótár a korábbi szótár felhasználásával jött-e létre. Az eljáró tanács véleménye szerint ilyen esetben nagy valószínűséggel csak a szolgálai másolás megtörténtének bizonyítása lehet alkalmas a korábbi szótár felhasználásának (többszörözésének) megállapítására.

Az eljáró tanács utal arra is, hogy a felperesi szótár gyűjteményes műként való védelme kizárólag magára a felperesi szótárra, azaz a teljes gyűjteményre vonatkozhat. A gyűjteményes mű szerzői jogi védelme nem terjed ki a gyűjteményes mű tartalmi elemeire. A jelen ügy tárgyát képező gyűjtemények egyes elemei, azaz bizonyos szavak és fordításai nem állnak, nem állhatnak szerzői jogi védelem alatt.

Az eljáró tanács szerint az előbbieken kifejtettekre tekintettel önmagában amiatt, hogy bizonyos címszavak, illetve bizonyos címszavak és fordításai azonos formában fordulnak elő általános jellegű szótárakban, nem lehet automatikusan megállapítani, hogy az egyik szótár a másik, gyűjteményes műnek tekinthető szótár felhasználásával jött létre. A felhasználás (többszörözés) megállapításához jelentős mértékű egyezés, adott esetben a szolgai másolás megtörténe bizonyítása lehet szükséges.

7. Az eljáró tanács összegző válaszai a megkereső által közvetlenül, valamint a felperes előkészítő iratára utalással feltett kérdésekre

7.1. Megállapítható-e az, a felperes által kiadott, most a szakvéleményt megelőzően közvetlenül is csatolt, lemezre rögzített szótáranyag vizsgálata során, hogy a szótár adatbázisa egyéni, eredeti jellegű alkotás szerkesztési elve, módja alapján?

Az eljáró tanács szerint a felperes által kiadott „Beszélő szótár” „VTCD WS-007” megjelölésű (angol-magyar, illetve magyar-angol) szótára (jelen szakvéleményben 1. számmal jelölve) egyéni, eredeti jellegű alkotás, aminek következtében a szótár, mint gyűjteményes mű, szerzői jogi védelmet élvez, mert a szójegyzék összeválogatása, szerkesztése, elrendezése (ideértve a szótár struktúráját is) egyéni, eredeti jelleget mutat.

7.2. Megállapítható-e az az alperes által kiadott angol nyelvű, német nyelvű a PN és Unió szótáranyag tekintetében (az angol nyelvű és a német nyelvű az Unió szótáranyag része), hogy az ugyanolyan szerkesztési elv, módszer alapján összeállított adatbázis, mint a felperes adatbázisa.

Az eljáró tanács azt állapította meg, hogy a felperesi 1. számú adatbázis rekordszerkezete és az alperesi 2-5. számú adatbázisok rekordszerkezete eltéréseket mutat. A peranyagok között a felperesi Beszélő szótár” „VTCD WS-007” megjelölésű (angol-magyar, illetve magyar-angol) szótára volt megtalálható. Felperesi német-magyar, illetve magyar-német szótár nem volt a vizsgálat céljára átadott peranyagok között, így a vizsgálat kizárólag az angol-magyar, illetve magyar-angol szótárak szójegyzékeinek összehasonlítására terjedt ki.

7.3. Nyilatkozzon a Szakértő Testület, hogy milyen feltételek mellett minősülhet egy szótár adatbázis gyűjteményes műnek?

Egy szótár adatbázis akkor részesülhet szerzői gyűjteményes műként szerzői jogi védelemben, ha tartalmának válogatása vagy elrendezése okán a szerző (a szerkesztő) saját szellemi alkotása. Az összeválogatás alkalmazott elve elsősorban akkor tekinthető egyéninek, eredetinek, ha a gyűjtemény valóban válogatás eredményeként született meg, vagyis egy műveket, adatokat tartalmazó nagyobb halmazból a szerkesztő valamilyen egyéni, eredeti szempont alapján válogatja össze gyűjteménye egyes elemeit.

7.4. A felperesi szótár minősülhet-e gyűjteményes műnek?

Az eljáró tanács megítélése szerint a felperesi szótár minősülhet gyűjteményes műnek.

7.5. Az adatbázis egyéni eredeti jellegű elrendezése, az adatbázis struktúrája alapján a felperesi adatbázis gyűjteményes műnek minősül-e? Egyedi, eredeti jelleggel rendelkezik-e?

Az első kérdésre adott válasszal összhangban az eljáró tanács megítélése szerint a felperes által kiadott „Beszélő szótár” „VTCD WS-007” megjelölésű (angol-magyar, illetve magyar-angol) szótára egyéni, eredeti jellegű alkotás, aminek következtében a szótár, mint gyűjteményes mű, szerzői jogi védelmet élvez, mert a szójegyzék összeválogatása, szerkesztése, elrendezése (ideértve a szótár struktúráját is) egyéni, eredeti jelleget mutat.

7.6. Mik ezek az eredeti, egyedi sajátosságok? Összeválogatása, elrendezése, szerkesztése, a keresés az adatbázisban egyedi, eredeti jellegű-e?

Erre a kérdésre a választ a 7.3. kérdésre adott válasz tartalmazza.

7.7. Megalapozzák-e az alábbiak és a per bizonyítékai a gyűjteményes műi minőséget?

Erre a kérdésre a választ a 7.1. és a 7.4. kérdésekre adott válaszok tartalmazzák.

7.8. Nyilatkozzon a Szakértő Testület, hogy a felperes adatbázisa tartalmában vagy szerkesztésében azonos-e vagy nagymértékben hasonló-e a SZTAKI szótár vagy a Freedict szótár adatbázisával különös figyelemmel a német esetében vagy eltér attól?

Erre a kérdésre az eljáró tanács nem tud válaszolni, tekintettel arra, hogy nem áll rendelkezésére sem a SZTAKI, sem a Freedict szótár szójegyzéke, sem a felperes német-magyar szótárának szójegyzéke. Ettől függetlenül ebben a kérdésben az eljáró tanács megítélése szerint kizárólag akkor lehetne érdemi eredményre jutni, ha az előbbi szótárak szójegyzéke 1997/1998-as állapotukban állnának rendelkezésre.

7.9. A felperesi adatbázisok és ezeknek a szótáraknak a vonatkozásában lehet-e közös adatbázisról vagy közös ősről beszélni vagy sem?

Az eljáró tanács a 7.8. kérdésre vonatkozó válaszában kifejtett okok miatt erre a kérdésre sem tud válaszolni.

7.10. Nyilatkozzon a Szakértő Testület, hogy a felperes a saját szótárai adatbázisának elkészítése, tartalmának megszerzése, ellenőrzése, megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt-e?

Az eljáró tanács úgy ítéli meg, hogy a felperes szótárának adatbázisa tartalmának megszerzése nem, de ellenőrzése és megjelenítése nagy valószínűséggel jelentős ráfordítást igényelt.

7.11. Milyen anyagi, munka és idő ráfordítással készítette el a felperes a saját szótárának adatbázisát és szótárát?

E kérdésre a választ a felperesek maguk adták meg a per folyamán. A felperesek ráfordításait 2010. április 16-án kelt előkészítő iratukban részletesen felsorolták. A Fővárosi Bíróság a kirendelő végzésben is összefoglalta a releváns információkat.

7.12. A tartalmi elemek megszerzése, gépelése, ellenőrzése, megjelenítése minőségileg és mennyiségileg mennyi ráfordítást igényelt?

E kérdésre a választ a felperesek maguk adták meg a per folyamán. A felperesek ráfordításait 2010. április 16-án kelt előkészítő iratukban részletesen felsorolták. A Fővárosi Bíróság a kirendelő végzésben is összefoglalta a releváns információkat.

7.13. Mennyi idő és munkaráfordítással végezhető ez el általában és a konkrét időszakban, esetben?

Az eljáró tanács csak a rendelkezésére álló tények alapján tud megállapításokat tenni. A felperesek ráfordításait a 2010. április 16-án kelt előkészítő iratukban részletesen felsorolták. Az eljáró tanács ezeket a tényállításokat valósnak elfogadva jutott arra a következtetésre, hogy az eddigi joggyakorlat alapján e ráfordításokat - az adatbázis tartalmának ellenőrzése és megjelenítése tekintetében - jelentősnek lehet minősíteni. Az eljáró tanácsnak ugyanakkor a megkeresés alapján nem állnak rendelkezésére olyan tények, amelyek e ráfordítások mértékét, akár általánosságban, akár a konkrét esetben összehasonlíthatóvá tennék az elektronikus szótárak elkészítésére jellemző ráfordításokkal. A feltett kérdésekben ezért az eljáró tanács – az összehasonlítás alapjául szolgáló tényanyag hiányában – nem tud állást foglalni.

7.14. Megalapozzák-e az alábbiak és a per bizonyítékai a jelentős ráfordítást?

E kérdésre a választ a 7.10. kérdésre adott válasz tartalmazza.

dr. Tomori Pál
a tanács elnöke

dr. Halász Bálint
a tanács előadó tagja

dr. Gajdos Sándor
a tanács szavazó tagja

Melléletek:

1. sz. Melléklet – szótáradatbázisok összehasonlítása
2. sz. Melléklet – szótáradatbázisok szójegyzékei CD-ROM lemezen (az eljáró tanács által összeállítva)